

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรในการศึกษา

การศึกษาวิจัยเรื่องบทบาทกำนัน ผู้ใหญ่บ้านที่ควรจะเป็นในอนาคตในครั้งนี้ เป็นการศึกษาเฉพาะกรณีของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ที่ปัจจุบันดำรงตำแหน่ง หมู่บ้านในเขตอำเภอเมืองกาฬสินธุ์ จังหวัดกาฬสินธุ์ ซึ่งมีพื้นที่ปัจจุบัน 16 ตำบล 176 หมู่บ้าน

กลุ่มตัวอย่าง

ผู้วิจัยได้กำหนดกลุ่มตัวอย่างที่จะศึกษาจากกำนัน ผู้ใหญ่บ้านข้าราชการที่เกี่ยวข้อง และจากประชาชนในเขตอำเภอเมืองกาฬสินธุ์ โดยแบ่งเป็น 3 กลุ่ม ใช้เทคนิคและวิธีการ ดังนี้

1. กลุ่มกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน เพื่อให้ได้ข้อมูลเกี่ยวกับบทบาทในการปฏิบัติงาน ด้านต่างๆของกำนัน ผู้ใหญ่บ้านซึ่งเป็นผู้ปฏิบัติองผู้วิจัยเอง ได้ทำการเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive Sampling) จากกำนัน ผู้ใหญ่บ้านทั้งหมด 16 ตำบล 176 หมู่บ้าน ตามตารางที่ 1

Rajabhat Mahasarakham University

ตารางที่ 1 แสดงจำนวนกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน

ลำดับที่	ตำบล	จำนวนกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน (คน)
1	ลامพาน	16
2	หลุบ	14
3	ภูดิน	14
4	ห้วยโพธิ์	14
5	กลางหมื่น	12
6	เหนือ	12
7	ล้าปava	11
8	ขมิ้น	11
9	เชียงเครือ	10
10	ลักลอง	10
11	ไฝ	9
12	บึงวิชัย	9

ลำดับที่	ตำแหน่ง	จำนวนกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน (คน)
13	กุปต์	9
14	นาการย์	9
15	หนองกุ่ง	8
16	โพนทอง	8
รวม		176

2. กลุ่มข้าราชการที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ ข้าราชการที่ปฏิบัติงานในพื้นที่อำเภอเมืองกาฬสินธุ์ ซึ่งมีหน้าที่ติดต่อประสานงาน โดยตรงกับกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน เพื่อให้ได้ข้อมูลการให้ความร่วมมือและการปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ของกำนัน ผู้ใหญ่บ้านด้านต่างๆ ผู้วิจัยได้ทำการสุ่มตัวอย่างจากข้าราชการที่ปฏิบัติงานในพื้นที่ จำนวน 156 คน โดยทำการสุ่มตัวอย่างแบบง่าย (Simple Random Sampling) เนื่องจากประชากรมีลักษณะความเป็นแบบเดียวกัน (Homogeneity) ในอัตราส่วน 4:1 (สมศักดิ์ ศรีสันติสุข. 2538: 137) ตามตารางที่ 2

ตารางที่ 2 แสดงจำนวนข้าราชการที่เกี่ยวข้อง

ลำดับ ที่	ส่วนราชการ	จำนวนประชากร (คน)	กลุ่มตัวอย่าง (คน)
1	ที่ทำการปักครองอำเภอ	21	5
2	สำนักงานพัฒนาชุมชนอำเภอ	10	3
3	สถานีตำรวจนครบาลอำเภอ (เฉพาะชั้นสัญญาบัตร)	17	4
4	สำนักงานเกษตรอำเภอ	17	4
5	สำนักงานสาธารณสุขอำเภอ	75	19
6	ที่ทำการองค์การบริหารส่วนตำบล (เฉพาะปลัด อบต.)	16	4
รวม		156	39

3. กลุ่มประชาชน เพื่อให้ได้ข้อมูลเกี่ยวกับการปฏิบัติงานตามบทบาทกำนัน ผู้ใหญ่บ้านในด้านต่างๆ ในมุมมองของประชาชนในพื้นที่ เนื่องจากประชาชนในเขตอำเภอ เมืองกาฬสินธุ์ 16 ตำบล 176 หมู่บ้าน มีจำนวน 109,656 คน (สำนักงานอำเภอเมืองกาฬสินธุ์ 2544:3-4) ผู้วิจัยใช้วิธีสุ่มตัวอย่างแบบหลายขั้นตอน (Multistage Sampling) โดยมีวิธีการดังนี้ เลือกพื้นที่ตำบล จาก 16 ตำบล โดยทำการสุ่มตัวอย่างแบบง่าย (Simple Random Sampling) โดยวิธีจับฉลาก ใช้สัดส่วนประชากรต่อกลุ่มตัวอย่าง 4 : 1 ได้พื้นที่ในการศึกษากลุ่มประชาชน ซึ่งเป็นกลุ่มตัวอย่างในการวิจัยครั้งนี้ จำนวน 4 ตำบล มี 45 หมู่บ้าน จากนั้น ทำการสุ่มตัวอย่าง แบบบังเอิญ (Accidental Sampling) เพื่อเลือกกลุ่มตัวอย่างประชาชน หมู่บ้านละ 4 คน (ศิริลักษณ์ สุวรรณวงศ์. 2538 : 43-44) ตามตารางที่ 3

ตารางที่ 3 แสดงจำนวนและกลุ่มตัวอย่างประชาชน

ลำดับที่	ตำบล	จำนวนหมู่บ้าน	กลุ่มตัวอย่าง (คน)
1	หลุบ	14	56
2	หนอง	12	48
3	เชียงเครือ	10	40
4	บึงวิชัย	9	36
รวม		45	180

สรุป กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้

กลุ่มกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน	176	คน
กลุ่มข้าราชการที่เกี่ยวข้อง	39	คน
กลุ่มประชาชน	180	คน
รวม	395	คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาในครั้งนี้ เป็นแบบสอบถามที่สร้างขึ้นตามวัตถุประสงค์และกรอบแนวคิดในการวิจัย ประกอบด้วยแบบสอบถามจำนวน 3 ชุด ดังนี้

ชุดที่ 1 ใช้สอบถาม กำหนด ผู้ใหญ่บ้าน

ชุดที่ 2 ใช้สอบถามข้าราชการที่เกี่ยวข้อง

ชุดที่ 3 ใช้สอบถามประชาชน

แบบสอบถามแต่ละชุดจะประกอบด้วย 3 ตอน คือ

ตอนที่ 1 เป็นข้อมูลทั่วไป ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา รายได้ ตำแหน่ง และระยะเวลาการดำรงตำแหน่ง

ตอนที่ 2 เป็นคำถามความคิดเห็นเกี่ยวกับบทบาทของกำหนด ผู้ใหญ่บ้าน ที่เป็นอยู่ในปัจจุบันตามกฎหมายที่ปฏิบัติได้จริงในปัจจุบัน และบทบาทที่ควรจะเป็นในอนาคต

ตอนที่ 3 เป็นคำถามความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหา อุปสรรค ในการปฏิบัติงานของกำหนด ผู้ใหญ่บ้าน และบทบาทของกำหนด ผู้ใหญ่บ้านที่ควรจะเป็นในอนาคต

การสร้างเครื่องมือและการตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้สร้างขึ้นตามวัตถุประสงค์และกรอบแนวคิดในการวิจัย โดยแบ่งส่วนได้ศึกษาจากงานวิจัยของสถาบันดำรงราชานุภาพ ใน การศึกษาเรื่องบทบาทกำหนด ผู้ใหญ่บ้านที่เหมาะสมในอนาคต แล้วนำมาปรับปรุงให้เหมาะสมกับการวิจัย โดยมีขั้นตอนในการดำเนินการดังนี้

1. ศึกษาจากเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และขอคำแนะนำจากอาจารย์ที่ปรึกษา ผู้ทรงคุณวุฒิเพื่อเป็นแนวทางในการกำหนดกรอบแนวคิดในการวิจัย

2. สร้างแบบสอบถาม โดยพิจารณารายละเอียดให้ครอบคลุมถึงวัตถุประสงค์ของการศึกษา

3. นำแบบสอบถามไปปรึกษากคณะกรรมการที่ปรึกษาและผู้เชี่ยวชาญในสาขา วิชาที่เกี่ยวข้อง ซึ่งในการวิจัยครั้งนี้ได้รับความอนุเคราะห์จากคุณศรรุช แฟงสีดา ผู้ตรวจการ ส่วนท้องถิ่นจังหวัดกาฬสินธุ์ที่ให้ความกรุณาตรวจสอบความตรงเจิงเนื้อหา จากนั้นผู้วิจัยได้ นำแบบสอบถามที่ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบแล้วมาปรับปรุงแก้ไขเพื่อให้สมบูรณ์ทั้งด้านของเนื้อหา ภาษา โดยสร้างรูปแบบ โดยคำแนะนำของคณะกรรมการที่ปรึกษา

4. นำแบบสอบถามไปทดลองใช้ (Pre-test) กับกลุ่มประชากรที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างจำนวน 30 คนบัน เพื่อตรวจสอบว่าแบบสอบถามที่สร้างขึ้นมา้นี้มีเนื้อหาสมบูรณ์และคำถามที่ใช้ ผู้ตอบมีความเข้าใจหรือไม่เพียงใด แล้วนำแบบสอบถามที่ได้มาวิเคราะห์หาความเชื่อมั่น (Reliability) โดยวิธี Split – half method โดยนำเอาผลรวมของข้อคี่และผลรวมข้อคู่ มาหารสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (r) โดยใช้สูตร Spearman – Brown ซึ่งมีเกณฑ์ตัดสินว่าถ้าค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ มีค่าประมาณ $0.70 - 0.90$ และคงว่าเครื่องมือมีความเชื่อมั่นได้ถ้าค่าต่ำกว่า 0.70 ต้องแก้ไขคำถามนั้นใหม่ ซึ่งปรากฏว่าหาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามได้เท่ากับ $.934$ ซึ่งแสดงว่า แบบสอบถามที่สร้างขึ้นมีความเชื่อมั่นมากพอสมควร

การวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิเคราะห์ข้อมูลสำหรับเกณฑ์การตัดสินบทบาทว่า ปฏิบัติหน้าที่ตามที่กฎหมายกำหนดได้มากน้อยเพียงใดในแบบสอบถามตอนที่ 2 ใช้วิธีคำนวณหาค่าเฉลี่ยของคะแนนบทบาท กำหนด ผู้ใหญ่บ้านที่ปฏิบัติจริงและที่ควรจะเป็นในอนาคต โดยใช้มาตราวัดแบบลิเกิร์ต (Likert scale) (สมศักดิ์ ศรีสันติสุข, 2538: 99) โดยแบ่งออกเป็น 3 ระดับ คือ มาก ปานกลาง น้อย เหตุที่กำหนดค่าระดับความคิดเห็นเพียง 3 ระดับ เนื่องจากกลุ่มตัวอย่างมีระดับการศึกษาไม่สูงนัก หากวัดระดับความคิดเห็นอย่างละเอียดอาจทำให้เกิดความคลาดเคลื่อนได้ ในการตอบให้เลือกตอบเพียงอย่างเดียวในแต่ละข้อ

$$\text{ช่วงความกว้างของข้อมูลในแต่ละชั้น} = \frac{\text{คะแนนสูงสุด} - \text{คะแนนต่ำสุด}}{\text{จำนวนชั้น}}$$

ช่วงคะแนนเฉลี่ย $1.00 - 1.66$ ถือเป็นบทบาทน้อย

ช่วงคะแนนเฉลี่ย $1.67 - 2.33$ ถือเป็นบทบาทปานกลาง

ช่วงคะแนนเฉลี่ย $2.34 - 3.00$ ถือเป็นบทบาทมาก

คำถามตอนที่ 3 ข้อที่ 1 เป็นคำถามเกี่ยวกับปัญหาอุปสรรคในการปฏิบัติงานของกำหนด ผู้ใหญ่บ้านในปัจจุบัน ได้กำหนดเป็นข้อให้เลือกตอบ ได้ตามความคิดเห็นของผู้ตอบ โดยระบุว่าสามารถเลือกตอบได้หลายข้อ ซึ่งข้อมูลที่ได้ในส่วนนี้จะนำมาหารือโดยละเอียด ทราบว่าปัญหาใดเป็นอุปสรรคในการปฏิบัติงานของกำหนด ผู้ใหญ่บ้านในปัจจุบันมากที่สุด

คำถามตอนที่ 3 ข้อที่ 2 เป็นคำถามที่กำหนดให้ผู้ตอบจัดลำดับความสำคัญของบทบาทกำหนด ผู้ใหญ่บ้าน ที่ควรจะเป็นในอนาคต โดยแบ่งเป็นเกณฑ์ให้คะแนนคังนี้

ข้อที่ผู้ตอบให้ความสำคัญอันดับที่ 1 ให้ 4 คะแนน
 ข้อที่ผู้ตอบให้ความสำคัญอันดับที่ 2 ให้ 3 คะแนน
 ข้อที่ผู้ตอบให้ความสำคัญอันดับที่ 3 ให้ 2 คะแนน
 ข้อที่ผู้ตอบให้ความสำคัญอันดับที่ 4 ให้ 1 คะแนน

ชี้งข้อมูลในส่วนนี้จะใช้ในการวิเคราะห์หาบทบาทของกำนัน ผู้ใหญ่บ้านที่ควรจะเป็นในอนาคตต่อไป

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ในการศึกษาครั้งนี้ ผู้วิจัยเป็นผู้ดำเนินการเก็บข้อมูลด้วยตนเองโดยมีขั้นตอนดำเนินการดังนี้

1. แหล่งข้อมูล ทำการเก็บรวบรวมข้อมูลจากเอกสารที่ได้มีการศึกษาค้นคว้าไว้แล้วจากเอกสารของทางราชการ สิ่งพิมพ์ งานวิจัย บทความต่างๆ การรวบรวมข้อมูลจากภาคสนาม (Field Study) ได้ทำการเก็บข้อมูลด้วยแบบสอบถามจากกลุ่มตัวอย่างในพื้นที่ดำเนินการศึกษา

Rajabhat Mahasarakham University

2. ผู้วิจัยเข้าพบนายอำเภอเมืองกาฬสินธุ์เพื่อขออนุญาตทำการศึกษาวิจัยในพื้นที่ ตลอดจนขอคำแนะนำและขอความอนุเคราะห์ในการแจ้งผู้เกี่ยวข้องให้ความร่วมมือและอำนวยความสะดวก

สถิติที่ใช้ในการวิจัย

เมื่อได้ทำการเก็บรวบรวมข้อมูลเรียบร้อยแล้ว ได้ตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูลแล้ว นำมาประมวลผลด้วยเครื่องคอมพิวเตอร์ทำการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ โดยใช้โปรแกรมสถิติสำหรับการวิจัยทางสังคมศาสตร์ SPSS / PC+ (Statistical Package for The Social Science/Personal Computer) โดยใช้สถิติในการวิจัยดังนี้

1. ใช้การหาค่าร้อยละ ในส่วนของข้อมูลทั่วไปและข้อมูลส่วนบุคคล
2. ใช้การหาค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)
ในส่วนของการตัดสินบทบาททั้งในภาพรวมและเฉพาะด้าน
3. ใช้สถิติ t-test ในส่วนของการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของบทบาทที่ปฏิบัติได้จริงและบทบาทที่ควรจะเป็นในอนาคต โดยกำหนดค่านัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ 0.05